

Ulkomaankauppa- ja verotusosasto
Tullausyksikkö

Automaattista ratkaisumenettelyä koskeva käyttöönottopäätös tuonnissa

Ratkaisumenettelystä vastaava viranomainen: Tulli

Ratkaisumenettely: Tuonnin tulliselvittäminen

Ratkaisumenettelyn käyttöönottopäivä: Tammikuussa 2004. Ratkaisumenettely on otettu käyttöön ennen automaattista ratkaisumenettelyä koskevan lainsäädännön voimaantuloa.

Päätöspäivä: 29.10.2024

Voimassaolo: 1.11.2024 – Toistaiseksi

1 Päätös

Tämä päätös on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, tiedonhallintalaki) 28 d §:n mukainen päätös siitä, että Tulli ottaa käyttöön automaattisen ratkaisumenettelyn tuontitullaukseen liittyvän tullii-ilmoituksen käsittelyssä. Tältä käyttöönottopäätökseltä ilmenevät käyttöönoton perustelut, käyttöönoton perusteena olevat asiakirjat, suunniteltu käyttöönottopäivämäärä ja päätöksen tekemisen ajankohta, tieto päätöksentekijästä sekä yhteystieto, josta on saatavilla lisätietoa automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä.

2 Perustelut

2.1 Johdanto

Tulli on arvioinut automaattisen ratkaisumenettelyn laissa säädetty edellytykset tällä käyttöönottopäätöksellä. Arvioinnissa on huomioitu hallintolain (434/2003), tiedonhallintalain, tullilain (304/2016) ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 vaatimukset.

Tulli katsoo, että käyttöönottopäätöksen kohteena oleva ratkaisumenettely täyttää laissa säädetty automaattisen ratkaisemisen edellytykset ja automaatio voidaan ottaa ratkaisumenettelyssä käyttöön. Seuraavassa on kuvattu käyttöönoton perustelut säännöksittäin.

2.2 Tullilainsäädäntö

Tuonnilla tarkoitetaan tavaroiden tuontia EU:n ulkopuolisesta maasta. Tavarasta on tehtävä tuonnin tullililmoitus, kun tavara tuodaan EU:n tullil- ja veroalueen ulkopuolelta ja kun tavara tuodaan alueelta, joka kuuluu EU:n tullilalueeseen mutta ei EU:n veroalueeseen. Tullilauksen perusteella tavaroista kannetaan mahdolliset tullimaksut, verot ja muita maksuja.

Tuonnin tullilmenettelyssä Tulli käsittellee asiakkaiden antamat tuontililmoitukset ja antaa niihin luovutus- ja tullilausepäättökset. Luovutus- ja tullilausepäättös annetaan asiakkaan ilmoittamien tietojen perusteella. Tuonnin tullilmenettely perustuu unionin tullilkoodeksin 158 artiklan 1 kohtaan (tullililmoituksen teko), 172 artiklaan (tullililmoituksen hyväksyminen) ja 194 artiklaan (tavaroiden luovutus).

Tuonnin tullilmenettelyssä käsitellään myös tuontitullilaukseen ennen tullilausepäättöstä tehtävät tullililmoitusten mitätöinnit. Jos tullililmoituksella on sellaisia virheitä, joita ei voida muuttaa ilmoitukseen, tavaroista on annettava uusi tuonnin tullililmoitus ja alkuperäinen tullililmoitus on mitätöitävä tullilkoodeksin 174 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tullililmoitus on mitätöitävä myös tilanteessa, jossa ennakkolilmoituksella vireille saatetussa asiassa tavaraa ei esitetä määräajassa tullilkoodeksin 139 artiklan mukaisesti, sekä tilanteessa, jossa yksityishenkilön antamaan tullililmoitukseen ei saavu maksusuoritusta määräajassa tullilkoodeksin 108 artiklan 1 kohdan sekä tullilain 64 §:n 2 momentin mukaisesti.

Käyttöönottopäättökseen kohteena olevassa automaattisessa ratkaisulmenettelyssä annetaan edellä mainittuja tuonnin luovutus-, tullilause- ja mitätöintipäättöksiä.

2.3 Hallintolaisissa säädetyt edellytykset

Asian automaattisen ratkaisemisen edellytykset

Automaattisella ratkaisemisella tarkoitetaan hallintolain 53 e §:n 1 momentissa asian käsittelyn päättävän ratkaisun tekemistä automaattisella tietojenkäsittelyllä ilman, että ratkaisun tarkastaa ja hyväksyy luonnollinen henkilö. Viranomaisen voi hallintolain 53 e §:n 2 momentin mukaisesti ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut. Ratkaisemisen on tällöin perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin käsittelysääntöihin.

Käyttöönottopäättökseen kohteena olevassa tullilmenettelyssä Tulli antaa asian käsittelyn päättävän ratkaisun. Päättös tehdään automaattisella tietojenkäsittelyllä. Asian ratkaisemiseen voi sisältyä tapauskohtaista harkintaa edellyttävä välivaihe, mutta asian ratkaisua ei tee eikä ratkaisua tarkasta luonnollinen henkilö, vaan luonnollinen henkilö palauttaa asian välivaiheen jälkeen automaattisen toimintaprosessin ratkaistavaksi.

Sellaisissa tuonnin asioissa, joissa lopullisen oikeudellisen harkinnan ja päättelyn tekee luonnollinen henkilö, automaattisen ratkaisumenettelyn edellytykset eivät täyty eikä automaattista ratkaisumenettelyä oteta näissä asioissa käyttöön.

Asioiden käsitteleminen ja ratkaiseminen käyttöönottopäätöksen kohteena olevassa automaattisessa toimintaprosessissa tapahtuu Tullin ennalta laatimien käsittelysääntöjen mukaisesti. Käsittelysäännöt ovat luonnollisen henkilön laatimia ja ne perustuvat asiaan sovellettavaan tullilainsäädäntöön. Käsittelysäännöt on laadittu siten, että ne kussakin tapauksessa johtavat asian ratkaisemiseen tullilainsäädännössä säädetyllä tavalla. Käsittelysääntöihin on myös määritelty säännöt siitä, milloin ja missä tapauksissa asian käsittely siirtyy automaattisesta toimintaprosessista luonnollisen henkilön käsiteltäväksi.

Tulli toteaa edellä lausutuilla perusteilla, että käyttöönottopäätöksen kohteena oleva automaattinen ratkaisumenettely täyttää automaattisen ratkaisumenettelyn hallintolaissa säädetyt edellytykset ja on näin ollen lainmukainen.

Automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytys

Automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä hallintolain 53 f §:n 1 momentin mukaan on, että luonnollinen henkilö, johon ratkaisu on kohdistettu, voi kaikilta osin vaatia siihen oikaisua maksutta oikaisuvaatimuksella tai siihen rinnastuvalla vaatimuksella, joka käsitellään päätöksen tehneessä viranomaisessa tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluvassa viranomaisessa.

Oikeussuojaedellytystä ei saman lainkohdan 2 momentin mukaan kuitenkaan sovelleta, jos automaattisella ratkaisulla hyväksytään asianosaisen vaatimus, joka ei koske toista asianosaista.

Käyttöönottopäätöksen kohteena olevassa automaattisessa ratkaisumenettelyssä annettavista ratkaisuista suurin osa on asiakkaan vaatimukset hyväksyviä. Luovutuspäätöksiä ja tullauspäätöksiä tehdään automaattisesti vain, jos asiakkaan tullilain 88 §:n 1 momentin mukaan Tullin päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Oikaisuvaatimus käsitellään Tullin oikaisutoiminnossa. Ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi löytyvät päätökseltä.

Poikkeuksena oikaisuvaatimuksen tekemisen mahdollisuuteen on tilanne, jossa ennakoilmoituksella vireille pantu asia raukeaa ajan kulumisen perusteella, ja asiassa annetaan automaattinen mitätöintipäätös, johon ei saa hakea oikaisua. Tällöin asiakas on antanut ennakolta tuonnin ilmoituksen, mutta tavaraa ei ole esitetty vaaditussa 30 päivän määräajassa, ja asian käsittely päätetään. Näissä tilanteissa asiakkaan katsotaan luopuneen vaatimuksestaan passiivisuuden perusteella. Asiakas voi saattaa asian uudelleen vireille uudella ennakoilmoituksella.

Toisena poikkeuksena on yksityishenkilöiden antamat tullilmoitukset, jotka odottavat asiakkaan maksusuoritusta. Nämä ilmoitukset mitätöidään automaattisesti 30 päivän määräajan ylityttyä, mikäli kyseisestä ilmoituksesta ei kirjata maksusuoritusta Tullin tileille. Näissä tilanteissa asiakkaan katsotaan luopuneen tullauksen loppuunsaattamisesta passiivisuuden perustella omasta tahdostaan.

Automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittaminen

Automaattisesta ratkaisemisesta on hallintolain 53 §:n 1 momentin mukaan ilmoitettava päätöksenteon kohteelle. Säännöksen mukaan hallintopäätökseltä on käytävä ilmi, jos asia on ratkaistu automaattisesti, sekä tieto siitä, missä tiedonhallintolain mukainen käyttöönottopäätös on saatavissa. Saman pykälän 3 momentin mukaan hallintolain 44 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädettyä vaatimusta lisätietoja antavan henkilön nimen ilmoittamisesta ei sovelleta asiassa, joka on ratkaistu automaattisesti. Hallintolain 44 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädettyä vaatimusta sellaisten yhteystietojen ilmoittamisesta, josta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä, sovelletaan.

Käyttöönottopäätöksen kohteena olevassa ratkaisumenettelyssä annettavilta Tullin päätöksiltä ilmenee asian automaattinen ratkaiseminen. Lisäksi niiltä ilmenee tieto siitä, mistä käyttöönottopäätös on saatavissa. Käyttöönottopäätös on saatavilla Tullin verkkosivuilta päätöksestä tarkemmin ilmenevästä osoitteesta sekä pyynnöstä sähköpostin tai postin välityksellä. Automaattisesti ratkaistuilla päätöksillä ilmoitetaan yhteystiedot, josta asianosainen voi pyytää lisätietoja päätöksestä.

2.4 Tiedonhallintalaissa säädetyt edellytykset

Tehtäväjaon dokumentointi

Viranomaisen on tiedonhallintalain 28 a §:n 1 momentin mukaan dokumentoitava lain 6 a luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjako.

Tulli on dokumentoinut tiedonhallintalain 6 a luvussa säädettyjen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja käyttöä koskevien velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjaon erilliseen dokumenttiin. Tehtävänjaon perusteena ovat Tullin työjärjestykset, sisäiset ohjeet, määräykset ja sopimiset sekä henkilöiden työnkuvat.

Käsittelysääntöjen dokumentointi

Viranomaisen on tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentin mukaan varmistettava, että automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöt dokumentoidaan riittävän selkeästi ja kattavasti niin, että niiden lainmukaisuus voidaan osoittaa. Käsittelysäännöistä on käytävä erityisesti ilmi, miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan, miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti, mukaan lukien kuuleminen, ja miten ratkaisu perustellaan tai miksi se voidaan jättää perustelematta.

Tulli on dokumentoinut käyttöönottopäätöksen kohteena olevaa automaattista ratkaisumenettelyä koskevat käsittelysäännöt erilliseen dokumenttiin. Käsittelysääntödokumentaatiosta ilmenee automaattisen ratkaisumenettelyn kaikki vaiheet, joilla on vaikutusta asian ratkaisemiseen. Käsittelysäännöistä ilmenee, milloin asia ohjautuu automaattisesti ratkaistavaksi, eli automaattisen ratkaisemisen valikointitekijät. Käsittelysäännöissä on kuvattu myös, missä tilanteissa luonnollinen henkilö osallistuu asian käsittelyyn palauttaen asian automaattisessa ratkaisumenettelyssä ratkaistavaksi. Lisäksi on kuvattu, missä tilanteissa asian käsittely ohjautuu pois automaattisesta prosessista luonnollisen henkilön ratkaistavaksi.

Käyttöönottopäätöksen kohteena olevan ratkaisumenettelyn käsittelysäännöissä on kuvattu menettelyn eri vaiheissa sovellettava lainsäädäntö.

Käsittelysäännöissä on kuvattu, miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan. Valikointia ei tehdä asianosaiseen liittyvillä perusteilla. Kun automaattiseen ratkaisumenettelyyn ohjautuu sellainen tulli-ilmoitus, jossa ilmoittajana on yritys, henkilöön liittyvillä syrjivillä perusteilla, kuten sukupuoli, ikä, alkuperä, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila tai vammaisuus, ei ole merkitystä. Kun tulli-ilmoituksella on tuojana yksityishenkilö, tällöinkään ilmoituksen ohjautumista automaattiseen ratkaisumenettelyyn ei ohjaa mikään edellä mainituista syrjivistä perusteista. Syrjimättömyyden varmistaminen on arvioitu suhteessa hallinnon oikeusperiaatteisiin (hallintolaki 434/2003 6 §), perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseen (perustuslaki 731/1999 22 §), yhdenvertaisuuteen (perustuslaki 731/1999 6 §), yhdenvertaisuuden edistämisvelvoitteeseen (yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 5 §), tasa-arvon edistämisvelvollisuuteen (laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 609/1986 4 §), syrjinnän ja vastatoimien kieltoihin (yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 3 luku, laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 7 §) ja Suomen kansainvälisiin velvoitteisiin.

Käsittelysäännöissä on kuvattu, miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti. Asian riittävän selvittämisen dokumentaatiosta ilmenevät asian ratkaisussa käytetyt tiedot ja tietolähteet sekä tietojensaantitapa, tietojen ajantasaisuuden ja virheettömyyden varmistaminen, kuulemisen toteuttaminen, kuulemisessa saatujen tietojen käsittely menettelyssä sekä perustelut kuulemisvelvollisuudesta poikkeamiselle.

Käsittelysäännöissä on kuvattu myös, miten ratkaisu perustellaan.

Tiedonhallintalain 28 a §:n 3 momentissa on edellytetty, että viranomaisen merkitsee dokumentaation muodostaviin asiakirjoihin hyväksymispäivämäärän sekä asiakirjan hyväksyjän, jonka tehtävänä on tarkastaa asiakirjan sisällön lainmukaisuus. Käyttöönottopäätöksen kohteena olevan ratkaisumenettelyn käsittelysääntöjen dokumentaation lainmukaisuus on tarkastettu. Tarkastaja on merkinnyt asiakirjaan hyväksymispäivämäärän ja nimensä.

Tiedonhallintalain 28 a §:n 3 momentissa on lisäksi edellytetty, että viranomaisen säilyttää hyväksytyt asiakirjat vähintään viisi vuotta automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Lisäksi tiedonhallintalain 28 a §:n 4 momentin mukaan viranomaisen on varmistettava, että vähintään viiden vuoden ajan asian ratkaisemisesta voidaan osoittaa, millä

käsittelysäännöillä yksittäinen asia on ratkaistu automaattisesti ja missä vaiheissa luonnollinen henkilö on osallistunut asian käsittelyyn. Tulli on varmistanut säilytysvelvollisuuden ja osoitusvelvollisuuden toteutumisen säilyttämällä käsittelysääntödokumentaation vähintään laissa säädetyn ajan.

Laadun varmistaminen

Viranomaisen on tiedonhallintalain 28 b §:n 1 momentin mukaan varmistettava ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja menettelyä käytön aikana muuttaessa, että menettely vastaa 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota eli käsittelysääntöjä. Viranomaisen on saman pykälän 2 momentin mukaan varmistettava hyvä kielenkäyttö automaattisesti laadittavissa asiakirjoissa, jotka annetaan asianosaiselle. Laadun varmistamisen keskeiset toimenpiteet on 3 momentin mukaan dokumentoitava. Viranomaisen on 4 momentin mukaan nimettävä automaattisen ratkaisumenettelyn laadun varmistamisesta vastuussa oleva henkilö.

Tulli on varmistanut käyttöönottopäätöksen kohteena olevan ratkaisumenettelyn laadun ennen käyttöönottoa etukäteisin laadunvarmistuksen toimenpitein. Ratkaisumenettelyn on varmistettu toimivan lain ja ennalta määriteltujen vaatimusten mukaisesti sekä tuottavan asianmukaisen asiankäsittelyn vaatimukset täyttäviä ratkaisuja. Ratkaisumenettelyn on varmistettu vastaavan etukäteen määriteltäviä käsittelysääntöjä ja käsittelysäännöt osoittavaa dokumentaatiota. Laadunvarmistamisen keinoina ovat tietojärjestelmien vaatimustenmukaisuuden todentavat hyväksymistestausmenettelyt, jotka toteutetaan etukäteen suunnitelman mukaisesti. Osana etukäteistä laadunvarmistusta Tulli poimii osan automaattisen ratkaisumenettelyn edellytykset täyttävistä hakemuksista satunnaisotantana luonnollisen henkilön käsittelyyn. Ratkaisumenettelyssä muodostuvien, asiakkaalle annettavien päätösasiakirjojen hyvä kielenkäyttö on varmistettu kielenhuollollisin toimenpitein ja kieltä huolletaan säännöllisesti. Keskeiset laadunvarmistuksen toimenpiteet on dokumentoitu laadunvarmistamisen asiakirjaan. Laadunvarmistamisesta vastaavat henkilöt on nimetty.

Laadunvalvonta ja virhetilanteiden käsittely

Viranomaisen on tiedonhallintalain 28 c §:n 1 momentin mukaan valvottava automaattisesti ratkaistavien asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä sekä hallittava automaattiseen ratkaisumenettelyyn liittyviä riskejä käyttöönoton jälkeen. Viranomaisen on saman pykälän 2 momentin mukaan ryhdyttävä viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin, jos automaattisessa ratkaisumenettelyssä havaitaan virhe, jolla voi olla vaikutus ratkaisun sisältöön, ja havaittu virhe, sen vaikutukset ja virheen korjaamista koskevat toimenpiteet on dokumentoitava. Viranomaisen on 3 momentin mukaan nimettävä automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonnasta ja virhetilanteiden käsittelystä vastuussa oleva henkilö.

Tulli toteuttaa käyttöönottopäätöksen kohteena olevan automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonnan käyttöönoton jälkeen etukäteisen suunnitelman mukaisesti. Suunnitelma on dokumentoitu laadunvalvonnan toimenpiteisiin laadunvalvonnan asiakirjaan.

Laadunvalvontasuunnitelmassa valvonnan keinoksi on määritelty luonnollisen henkilön tekemä poiminta. Osa automaattisesti ratkaistuista hakemuksista valikoidaan luonnollisen henkilön tekemään jälkikäteiseen manuaaliseen tarkastukseen. Luonnollinen henkilö tarkastaa automaattiossa laadittujen päätösten sisällön oikeellisuuden. Valvontavaiheessa tehtävien tarkastusten tulokset dokumentoidaan. Jos käyttöönottopäätöksen kohteena olevassa automaattisessa ratkaisumenettelyssä havaitaan ratkaisun sisältöön mahdollisesti vaikuttava virhe, dokumentoidaan havaittu virhe, sen vaikutukset ja sen korjaamista koskevat toimenpiteet. Tulli on nimennyt käyttöönottopäätöksen kohteena olevan automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonnasta ja virhetilanteiden käsittelystä vastuussa olevat henkilöt.

Tiedottaminen

Viranomaisen on tiedonhallintalain 28 e §:n 1 momentin mukaan julkaistava voimassa oleva käyttöönottopäätös yleisessä tietoverkossa verkkosivustollaan.

Tulli julkaisee voimassa olevan käyttöönottopäätöksen verkkosivustollaan osoitteessa <https://tulli.fi/tutustu-tulliin/aineisto/automaattinen-paatoksenteko>. Käyttöönottopäätös on saatavilla myös sähköpostitse ja postitse, ja sen saamista koskevan pyynnön voi esittää puhelimitse, sähköpostitse ja postitse Tullin kirjaamoon. Jos automaattiseen ratkaisumenettelyyn tehdään sellaisia muutoksia, joissa käyttöönoton edellytykset on arvioitava uudelleen, Tullin verkkosivustolla julkaistaan kulloinkin voimassa oleva uusi käyttöönottopäätös. Aiemmat käyttöönottopäätökset ovat saatavilla pyynnöstä Tullin kirjaamosta.

Viranomaisen on tiedonhallintalain 28 e §:n 2 momentin mukaan tiedotettava asioiden automaattisesta ratkaisemisesta toimialallaan, automaattisen ratkaisumenettelyn käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeisistä tiedoista 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun dokumentaatioon, eli käsittelysääntöihin, ja käyttöönottopäätökseen perustuen. Tiedot on julkaistava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivustolla.

Tulli on tiedottanut tulliasioiden automaattisesta ratkaisemisesta verkkosivustollaan osoitteessa <https://tulli.fi/tutustu-tulliin/aineisto/automaattinen-paatoksenteko>. Tulli on myös laatinut automaattista päätöksentekoa koskevan asiakastiedotteen, joka on julkaistu Tullin verkkosivuilla osoitteessa <https://tulli.fi/ajankohtaista/yrityksille>. Lisätietoja automaattisesta ratkaisumenettelystä on saatavissa myös sähköpostitse, postitse ja puhelimitse Tullin kirjaamon kautta.

Tietojen käyttö

Viranomaisen on tiedonhallintalain 28 f §:n mukaan varmistettava riskiarvioinnin perusteella, että automaattisessa ratkaisemisessa hyödynnettävien tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys varmistetaan asianmukaisin teknisin toimenpitein.

Tulli on varmistanut, että käyttöönottopäätöksen kohteena olevassa automaattisessa ratkaisumenettelyssä hyödynnettävien tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys on varmistettu. Asianmukaiset toimenpiteet on määritelty perustuen riskiarviointiin, jossa on tunnistettu sellaiset olennaiset riskit, jotka voivat vaikuttaa automaattisessa ratkaisemisessa käytettävien tietojen ajantasaisuuteen ja virheettömyyteen. Ajantasaisuuden ja virheettömyyden varmistamisen toimenpiteinä ovat olleet tarpeelliseksi arvioidut tekniset toimenpiteet, joilla edistetään menettelyssä käytettävien tietojen laatua. Tällaisia teknisiä toimenpiteitä ovat esimerkiksi käyttöliittymällä tietojen kirjauskäytännöt, tietojärjestelmän suorittama tietojen syöttömuodon tarkistaminen tietojen tallentamisen yhteydessä sekä tietojen laadun testaaminen validointisäännöillä ja satunnaisotannalla. Käyttöönottopäätöksen kohteena olevaan automaattiseen ratkaisumenettelyyn tiedot saapuvat asiakkaiden ilmoituksista sekä tulliselvitysjärjestelmään liittyvistä taustajärjestelmistä. Asiakkaan jättäessä tulli-ilmoitusta Tullin sähköisessä asiointipalvelussa järjestelmä ohjaa kaikkien vaadittavien tietojen täyttämiseen.

2.5 Tietosuojasääntely

Automaattisen ratkaisemisen edellytykset

Automaattisen ratkaisumenettelyn tulee täyttää myös tietosuoja-asetuksessa säädetyt edellytykset silloin, kun käsittely kohdistuu luonnollisiin henkilöihin. Tietosuoja-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta.

Tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaan rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi. Artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan 1 kohtaa ei sovelleta, jos päätös on hyväksytty rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa vahvistetaan myös asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi. Käsittelystä ilmoittaminen rekisteröidylle ja tämän oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelemiseen ovat tällaisia asianmukaisia aina sovellettavia suojatoimia tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 71 perustelukappaleen mukaan.

Luonnolliseen henkilöön kohdistuva automaattinen päätöksenteko on kansallisesti hyväksytty hallintolain 8 b luvun 53 e §:ssä ja oikaisuvaatimusten osalta tullilain 88 §:n 5 ja 6 momentissa. Asianmukaiset suojatoimenpiteet on vahvistettu hallintolain 53 f §:ssä, jossa on säädetty automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytys, sekä 53 e §:ssä, jossa on säädetty automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittamisesta. Kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa automaattisen ratkaisemisen EU:n yleisessä

tietosuoja-asetuksessa säädetystä automaattipäätösten lähtökohtaisesta kiellosta huolimatta suojatoimiedellytysten täytyessä.

Oikeus vaatia ihmisen osallistumista

Tietosuoja-asetuksessa edellytettynä suojakeinona on oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelemiseen. Kansallisessa lainsäädännössä oikaisuvaatimuksen tekemisen oikeussuojakeinon käyttömahdollisuutta on edellytetty vain asiakkaan vaatimuksen vastaisesti ratkaistuille asioille. Säännösten valmistelussa on katsottu, että silloin kun asianosaisen vaatimus hyväksytään vaaditulla tavalla, ei asianosaisella voida katsoa enää olevan tietosuojaoikeudellisen suojan tarvetta saada päätöstä ihmisen käsiteltäväksi (HE 145/2022 vp, s. 154).

Käyttöönottopäätöksen kohteena olevassa automaattisessa ratkaisumenettelyssä annetaan tullii-ilmoituksiin hyväksyviä ratkaisuja ja mitätöintipyyntöihin sekä hyväksyviä että hylkääviä ratkaisuja. Näihin kaikkiin voi hakea oikaisua Tullilta. Ennakkoilmoituksella vireille pantua asiaa koskevaan mitätöintipäätökseen sekä maksusuorituksen puuttumisesta johtuvaan tullii-ilmoituksen mitätöintipäätökseen, jotka annetaan asian rauettua ajan kulumisen perusteella, ei saa hakea oikaisua. Näissä tilanteissa asiakkaan katsotaan luopuneen vaatimuksestaan passiivisuuden perusteella ja asiakas voi saattaa asian uudelleen vireille uudella ilmoituksella.

Rekisteröidyn informointi

Tietosuoja-asetuksessa edellytettynä suojatoimena on myös käsittelystä ilmoittaminen rekisteröidylle. Rekisteröityä tulee ennakollisesti informoida siitä, että hän on aloittamassa asiointia, joka saattaa päättyä automaattiseen ratkaisemiseen. Rekisterinpitäjän informointivelvollisuudesta on säädetty tietosuoja-asetuksen 12, 13 ja 14 artiklassa. Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröityä on informoitava helposti havaittavalla ja helposti ymmärrettävällä tavalla sekä selkeällä ja yksinkertaisella kielellä tiedonkeruun alkamishetkellä.

Tulli on toteuttanut rekisteröidyn informoimisen suojatoimen ilmoittamalla asiointitapahtuman aluksi automaattisen ratkaisemisen mahdollisuudesta. Tullin sähköisessä asiointipalvelukanavassa asiakasta informoidaan tiedonkeruun alkamishetkellä siitä, että hän on aloittamassa asiointia, jossa asia voidaan ratkaista automaattisesti. Sanoma-asiakasta informoidaan sanoma-asiointin käyttöehdoissa, jotka asiakas hyväksyy sanoma-asiakkaaksi hakeutuessaan. Lisäksi automaattisesta ratkaisemisesta on informoitu tietosuoja-asetuksen mukaisella Tullin tietosuojaselosteella. Jälkikäteinen informointi on toteutettu automaattisesti ratkaistun asian päätöstekstissä hallintolain 53 e §:ssä säädetyllä tavalla.

Tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi

Tulli on tehnyt käyttöönottopäätöksen kohteena olevasta automaattisesta ratkaisumenettelystä tietosuoja-asetuksen mukaisen vaikutustenarvioinnin. Tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa on säädetty tietosuojaa koskevan vaikutustenarvioinnin tekemisestä. Mainitun artiklan 1 kohdan mukaan rekisterinpitäjän on ennen käsittelyä toteutettava arviointi suunniteltujen käsittelytoimien vaikutuksista henkilötietojen suojalle, jos tietäntyyppinen käsittely etenkin uutta teknologiaa käytettäessä todennäköisesti aiheuttaa – käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset huomioon ottaen – luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta korkean riskin. Arvioinnissa ei havaittu merkittäviä luonnollisen henkilön tietosuojaan kohdistuvia riskejä. Tuontimenettely ei edellytä erityisen arkaluontoisten henkilötietojen, kuten terveydentilaan tai perhesuhteisiin liittyvien tietojen, toimittamista Tullille. Vaadittavat henkilötiedot ovat nimi, osoite ja henkilötunnus. Tiedot ovat tarpeen verotuksen oikeaa kohdentamista sekä päätöksen oikeaa tiedoksiantoa varten. Tietoja ei käytetä muuhun tarkoitukseen. Hakija ilmoittaa tarvittavat henkilötiedot itse tullii-ilmoituksella. Tulli ei toimita tietoja eteenpäin kolmansille tahoille ilman lakiin perustuvaa oikeutta saada tiedot virallisesta pyynnöstä.

3 Luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista

Käyttöönottopäätöksen perusteena ovat seuraavat asiakirjat:

- tiedonhallintalain 28 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tehtäväjaon dokumentaatio
- tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettu käsittelysääntöjen dokumentaatio
- tiedonhallintalain 28 b §:n 3 momentissa tarkoitettu laadunvarmistamisen dokumentaatio
- tiedonhallintalain 28 c §:n 2 momentissa tarkoitettu laadunvalvonnan ja virhetilanteiden käsittelyn dokumentaatio
- tietosuoja-asetuksen mukainen tietosuojan vaikutustenarviointi

4 Säilytys

Tätä käyttöönottopäätöstä säilytetään vähintään viisi vuotta automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien, siten kuin tiedonhallintalain 28 d §:n 3 momentissa on säädetty.

5 Muutoksenhaku

Tähän käyttöönottopäätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valituskielto perustuu oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 2 momenttiin.

6 Yhteystiedot

Käyttöönottopäätöstä ja automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöä koskevia lisätietoja on saatavilla Tullin kirjaamon kautta sähköpostitse osoitteesta kirjaamo@tulli.fi, puhelimitse numerosta 0295 52 7000 sekä postitse osoitteesta PL 512, 00101 Helsinki.

7 Päätöksentekijä

Tullin ulkomaankauppa- ja verotusosaston työjärjestyksen mukaan tullausyksikön tullausjohtaja ratkaisee tulliselvityksen ja tulliverotuksen vastuualueelle kuuluvat asiat, joita hän ei ole määrännyt Sähköisen palvelukeskuksen tai Tullausyksikön asiantuntijan ratkaistavaksi, taikka joita ei ole Tullin tai Ulkomaankauppa- ja verotusosaston työjärjestyksessä toisin määrätty. Tämän päätöksen esittelijä on kehittämisryhmän esihenkilö ja ratkaisija on ulkomaankauppa- ja verotusosaston tullausyksikön päällikkö.

Jouni Ukko

tullausjohtaja

Anu Brander

kehittämisryhmän esihenkilö

